

VRHOVNI SUD
REPUBLIKE SRPSKE
Broj: 118-0-Rev-09-000 817
Dana: 04.03.2010. godine

Vrhovni sud Republike Srpske u vijeću sastavljenom od sudija Biljane Tomić, kao predsjednika vijeća, Senada Tice, Rose Obradović, Jadranke Stanišić i Gorjane Popadić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužitelja M. K., M. K.1 i V. K., svi iz M. G. koje zastupa L. V., advokat iz M. G., protiv tužene RS, koju zastupa zastupnik na osnovu zakona Pravobranilaštvo RS, sjedište u B. L., radi naknade štete, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-947/04 od 16.02.2009. godine, na sjednici održanoj 04.03.2010. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se djelimično uvažava, ukida se presuda Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-947/04 od 16.02.2009. godine u dijelu u kome je ukinuta presuda Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu broj P-221/99 od 06.02.2002. godine i tužba odbačena, i u tom dijelu se predmet vraća istom sudu na ponovno suđenje.

U preostalom dijelu se revizija odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Osnovnog suda u Mrkonjić Gradu broj P-221/99 od 06.02.2002. godine obavezana je tužena da tužiteljima na ime naknade štete isplati i to: tužitelju M. K. na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog smrti sina, iznos od 8.000,00 KM i na ime materijalnih troškova sahrane, iznos od 2.150,00 KM, tužiteljici M. K.1, na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog smrti sina, iznos od 8.000,00 KM, a tužiteljici V. K., na ime pretrpljenih duševnih bolova zbog smrti brata, iznos od 5.000,00 KM, sve sa zakonskom zateznom kamatom počev od 06.02.2002. godine do konačne isplate, uz nadoknadu troškova postupka u iznosu od 1.567,27 KM (stav I); sa preostalim dijelom zahtjeva za naknadu štete, preko dosuđenih iznosa, tužitelji M. K. i V. K. su odbijeni (stav II).

Drugostepenom presudom Okružnog suda u Banjoj Luci broj Gž-947/04 od 16.02.2009. godine, a po službenoj dužnosti, prvostepena presuda je ukinuta u dosuđujućem dijelu odluke o zahtjevu tužitelja M. K. i V. K. i u tom dijelu tužba odbačena, dok je u dosuđujućem dijelu odluke o zahtjevu tuželjice M. K.1 prvostepena presuda preinačena i u tom dijelu tužbeni zahtjev odbijen.

Tužitelji revizijom pobijaju drugostepenu odluku zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava sa prijedlogom da se revizija uvaži, pobijana odluka preinači i tužbeni zahtjev usvoji ili da se ukine i predmet vrati istom sudu na ponovno odlučivanje.

Odgovor na reviziju nije podnesen.

Revizija je djelimično osnovana.

Predmet spora je zahtjev tužitelja za naknadu štete koju trpe zbog smrti bliskog lica, sina i brata, pokojnog V. K.1, pripadnika VRS.

U bitnome se utvrđenje prvostepenog suda sastoji u sljedećem; da je pokojni V. K.1 smrtno stradao 18.10.1995. godine u mjestu S., Opština M. G., pri izvršenju borbenog zadatka, kao pripadnik VRS; da su tužitelji trpili duševnu bol zbog njegove smrti, te snosili materijalne troškove sahrane prema važećim mjesnim i vjerskim običajima.

Polazeći od tako utvrđenog činjeničnog stanja, primjenom odredbe člana 200. člana 201. i člana 277. Zakona o obligacionim odnosima („Službeni list SFRJ“, broj 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te „Službeni glasnik RS“, broj 17/93 do 74/04 - u daljem tekstu ZOO), prvostepeni sud odlučuje kao u izreci presude.

Po shvatanju prvostepenog suda, tužena je odgovorna po pravilima o objektivnoj odgovornosti (član 173. i 174. ZOO).

Odlučujući o žalbi, a imajući u vidu da su tužitelji M. K. i V. K. zaključili vansudsko poravnanje u vezi sa tužbenim zahtjevom po pravilima upravnog postupka, drugostepeni sud nalazi da su time, svojom voljom, „isključili sudsku nadležnost“. Polazeći od toga, dalje zaključuje da sud više nije nadležan da odlučuju o tužbenom zahtjevu, iz kog razloga, pozivajući se na odredbu člana 16. stav 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09 - u daljem tekstu ZPP), ukida prvostepenu presudu, i u odnosu na ove tužitelje, tužbu odbacuje.

Nadalje, drugostepeni sud utvrđuje da je tužiteljica M. K.1 tužbom tražila naknadu nematerijalne štete, i da je umrla prije pravosnažnosti presude o tom zahtjevu, i da, zbog toga, potraživanje ne prelazi na nasljednike. Polazeći od utvrđenog, drugostepeni sud, u dosuđujućem dijelu odluke o zahtjevu tužiteljice M. K.1, preinačava prvostepenu presudu i zahtjev odbija.

Pri donošenju odluke drugostepeni sud se pozvao na odredbe članova 1, 4. i 5. Zakona o ostvarivanju prava na naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale u periodu ratnih dejstava od 20. maja 1992. godine do 19. juna 1996. godine („Službeni glasnik RS“, broj 103/05 i 1/09 – u daljem Zakon o ostvarivanju prava) i na odredbe člana 6. Upustva o sprovođenju postupka poravnanja u postupku ostvarivanja prava na naknadu materijalne i nematerijalne štete nastale u periodu ratnih dejstava od 20. maja

1992. godine do 19. juna 1996. godine („Službeni glasnik RS“, broj 9/06 –u daljem Upustvo).

Drugostepena odluka je donesena uz pogrešnu primjenu materijalnog prava.

Između stranaka je nesporna činjenica da je sin i brat tužitelja, pokojni V. K.1, poginuo kao pripadnik VRS u borbenim dejstvima 18.10.1995. godine, te da su tužitelji zbog toga trpjeli duševnu bol i snosili troškove sahrane.

Povodom ovog štetnog događaja tužitelji M. K. i V. K. su sa tuženom 21.02.2008. godine, pod brojem Un: 4847/06, zaključili vansudsko poravnanje. Prema odredbi člana II vansudskog poravnanja tužitelju M. K. je priznata naknada nematerijalne štete u iznosu od 5.000,00 KM i naknada materijalne štete u iznosu od 800,00 KM, a V. K. naknada nematerijalne štete u iznosu od 2.000,00 KM.

Prema odredbi člana III vansudskog poravnanja priznate naknade će se realizovati u skladu sa odredbom člana 21. Zakona o utvrđivanju i izmirenju unutrašnjeg duga RS („Službeni glasnik RS“, broj 63/04 i 47/06), dok je odredbom člana V ugovoreno da tužitelji izjavljuju da se nakon potpisivanja poravnanja „odriču bilo kakvog potraživanja po ovom osnovu“.

Odredbom člana 6. Upustva je propisano da se postupak zaključenja vansudskog poravnanja sprovodi po pravilima Zakona o opštem upravnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 13/02 i 87/07 –u daljem ZUP), što znači da ono, prema odredbi člana 122. stav 4. ZUP, ima snagu izvršnog rješenja donesenog u postupku (izvršna isprava).

Stvarna nadležnost redovnih sudova propisana je odredbama članova 26 – 28 Zakona o sudovima Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 111/04, 109/05, 37/06, 17/08, 119/08, 58/09 i 116/09).

Stoga je pogrešan zaključak drugostepenog suda da su stranke zaključenjem vansudskog poravnanja „isključili“ sudsku nadležnost, jer se stvarna nadležnost sudova ustanovljava i ukida zakonom, a ne voljom parničnih stranaka.

Zakonom o ostvarivanju prava je propisano da se predmeti u postupcima za naknadu štete koji se vode kod sudova ustupaju Pravobranilaštvu radi zaključenja vansudskog poravnanja.

Kada se taj postupak okonča, zaključenjem poravnanja ili obustavom postupka, ustupljeni predmeti se, u zavisnosti od faze postupka u kojoj su bili u momentu ustupanja predmeta Pravobranilaštvu, vraćaju sudovima na dalje odlučivanje.

U daljem postupku sudovi će cijeliti od kakvog je značaja u vezi sa tužbenim zahtjevom, okolnost da su stranke zaključile vansudsko poravnanje, pri čemu je potrebno cijeliti sadržinu poravnanja.

Pored toga, potrebno je imati u vidu da je odlukom Ustavnog suda Republike Srpske broj U-4/06 od 14.10.2009. godine utvrđeno da član 2. stav 4., član 3. stav 2. i član 4., 5., 20. i 21. Zakona o ostvarivanju prava („Službeni glasnik RS“, broj 103/05) i član 9. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o ostvarivanju prava („Službeni glasnik RS“, broj 1/09), nisu u saglasnosti sa Ustavom Republike Srpske.

Odredbom člana 69. Zakona o Ustavnom sudu Republike Srpske („Službeni glasnik RS“, broj 54/05, prečišćeni tekst) propisano je da zakoni, drugi propisi i opšti akti, koji prestaju da važe na osnovu odluke suda, se ne mogu primjenjivati na odnose koji su nastali prije dana objavljivanja odluke suda, ako do tog dana nisu pravosnažno riješeni.

Pravilno je drugostepeni sud preinačenjem prvostepene presude odbio tužbeni zahtjev tužiteljice M. K.1 za naknadu nematerijalne štete, jer je ona preminula prije nego što je presuda prvostepenog suda postala pravosnažna donošenjem drugostepene presude 16.02.2009. godine.

Ovo stoga, jer prema odredbi člana 204. ZOO, pravo naknade nematerijalne štete prelazi na nasljednike samo ako je priznato pravosnažnom odlukom ili pismenim sporazumom.

Iz navedenih razloga temeljem člana 250. stav 1. i 2. Zakona o parničnom postupku („Službeni glasnik RS“, broj 58/03, 85/03, 74/05, 63/07 i 49/09) odlučeno je kao u izreci.

Predsjednik vijeća
Biljana Tomić

Za tačnost otpravka ovjerava
rukovodilac sudske pisarne
Amila Podraščić